

1 DEN 21. JULI.

Saima n:o 32 7. VIII 1845

Mildt i strålar himlen ler
 Mot Ditt ögas milda strålar,
 Mot din kind dess purpur målar
 Sig, och mången engel ser
 Genom purpurdoket ner.

Glanshöljd i en kärleks tår
 Engels blick Dig ser och frågar,
 Hvad den varma känslan lågar,
 Hvad det veka hjertat slår?
 Och till Dig hans maning går:

10

»Ungdom, skönhet och behag
 Tjusar, fångslar blott för stunden,
 Flyr med blommans doft i lunden;
 Men det ädla hjertats slag
 Slår för evighetens dag.»

20

S. R.

2 YNGLINGENS IDEAL OCH MANNENS.

Saima n:o 32 7. VIII 1845

Det gifves människobröst, i hvilka ett hjerta klappar, som aldrig drömt en dröm för lifvet, som aldrig brunnit, aldrig hoppats, aldrig svikits och saknat. Men dessa olyckliga äro dock få. Hvarje god och oförderfvad natur har en ungdom; och ungdom det är icke annat än en säll dröm, till hvilken själen vaggas öfver svällande förhoppningar.

30

För ynglingen börjar denna drömmens tid kanske först med den första rörelsen till kärlek. I ett ädelt sinne är dock denne känsla icke ännu begär, utan blott den stilla verkande naturmagt, som bryter skalet, öfver vingarne på ungdomsdrömmens genius, den sakta vindfläkt, som med vågor krusar fantasiens ännu lugna spegel. Det är den första sprittningen i det hjerta, som en gång, tröttadt af att lefva och känna och njuta och lida, skall drömma om dödens ro med samma längtan och hopp, hvarmed det nu drömmer om lifvets oro. Och i dessa tusende vågor speglas i tusende skiftande bilder himlens blå och allt, hvad från jorden och gruset sträfvar upp till dess klarhet. Der thronar på silfverskyar sanningens gudom, den själens innersta genomträngande blicken ur det sköna lugna, bleka anletet, och vid dess sida lysa öfver det af ljungeldar kringhvärfda dunkla molnet rättvisans stränga drag och svärdet, rodnande i blixternes glans, och bäfvande skådar ynglingen för första gången ut mot sin lefnads mål. Men han har sett, hvad han icke tror vara hvarje menskligt öga förunnadt att skåda, och han sänder stolt den af drömmen berusade blicken öfver jorden, der sanning och rätt kämpa med våldet och mörkret, och modet gäser i hans barm, han känner djupt och fast, att hans arm skall gifva stridens utslag och göra segern säker, och redan ryser han i fröjd tillsammans för den lätta beröringen af ärans krans öfver de blonda lockarne.

40

50

Dock att tjena rätt och sanning, att för dem strida, segra och

lagerkrönas, hvad vore allt detta, hvad vore all världens ära, om ett ynglingahjerta vore ensamt i all världen, om ingen funnes, som bevitnade det ädlas seger, som kunde uppskatta ärans belöning. Men hvilken yngling skulle åter finna all världens dom uppväga den älskades bifallsblick? Der sväfvar derföre på lätta rosenskyar mellan himlens blå och fantasiens tyst vållande vågor idealet, skönhetens gudom, öfver de båda andra, leende mot dessas trogna och ifriga dyrkare ljuf belöning den lycksalighet, hvilken deras dyrkan icke kan skänka. Till detta ideal blickar ynglingasinnnet ständigt upp, eller det blickar ned i sin egen fantasidjusande skönhet. Så får ynglingens dröm ett mål, till hvilket hvarje hans tanke sträfvar, och den ädlaste verksamhet, lifvet bjuder, och för hvilken ynglingens håg brinner, blir endast den korta vägen till detta mål, ett ringa offer, för att engång vinna den efterlängtade belöningen: Hennes bifall, hennes kärlek.

Ju ädlare natur desto förr manar den till strid för segerns vinning, desto flera sår finner den, af hvilka menskligheten lider, finner mörker och våld, hvart än blicken vändes sig. Hjertat vidgas till kärlek för den lidande menskligheten, och medan tiden och begäret mer och mer afkläder den älskande idealets lånade glans, slår ynglingens bröst allt högre för pligten, för sanning och rätt, för fädernesland. Redan visar honom arbetet för dessa en belöning i sig sjelf, en belöning i närmandet till alla tiders mest utmärkta genier, en belöning i deras bifall, hvilka såsom han sträfva för det ädlas seger på jorden.

Så upphör småningom arbetet för sanning och rätt att gälla blott såsom medel för vinnande af lycksalighet, och ynglingen känner kraft, ja stundom oemotståndlig håg att uppoffra denna i det sannas och rättas tjenst. Då först upphör drömmen att vara dröm; det sannas och det rättas idealiska gestalter fylla ensamt hans varma håg och begära att blifva verklighet. För den vekt suckande, i kärlekens band snärjda, förblifva lifvets strider en dröm, lifvet sjelft en overksam slummer. Men då begäret att offra och försaka vaknat, då träder ynglingens svallande kraft verksam ut i lifvet, och han ryckes snart bort af dess vexlande ström mot öden, dem han icke drömt, icke anat.

I den makt, som öfverväldigar honom och tvingar hans verksamhet in på en gifven bana, nödgas han nu erkänna sanningens och det rättas egen på jorden verksamma närvaro. Såsom sträfbandet för dem blifvit honom ändamål i sig sjelf, i det han för detta ofrat sitt lycksalighetsbegär, så känner han sig snart helt och hållet bunden af deras makt och blir blott ett redskap i deras tjenst. Han kämpar mången hård kamp för att verkliggöra sina idealer, men hans krafter svika honom då. Hvad han verkat, blir något helt annat, än hvad han åsyftat; och hans syften hafva framgång endast i den mån, de sammanfalla med den mensklighetens allmänna utveckling, i hvilken hans ringa görande är en obetydlig länk, en försvinnande, förgänglig uppenbarelse. Detta är resignationens andra stadium, som gör ynglingen till man.

Sålunda ledes mannens sträfbande af andra gudar än ynglingens och äfven den lycksalighet han begär är en annan. Sitt ungdoms hopp om glansrika bedrifter, sitt begär till en lönande öfverjordisk sällhet har han sett slockna och dö. Han står der med månet bittert minne, med medvetandet, att hans verk äro i verldsordningen försvinnande punkter, mindre än droppen i världshafvet. Kanske ser han redan sjelf hvarje minne af sin tillvaro förgå, eller han känner åtminstone, om han skördat ära och vunnit ett namn, huru ringa fröjd äran gifver och huru tomt den lemnar hjertat. Hvad han eger kvar, är sällan ens godt

samvete, utan blott en svigtande förtröstan, att han velat, hvad sannt och rätt är, med afdrag för den menckliga svaghetens förirringar; och blott medvetandet af pröfvad kraft att kunna bära och fördraga, icke verka och fullkomna, är hans enda säkra vinning ur lifvets strider.

Ju mer han nu kommer till erkänsla af sina krafter ringhet, desto klarare ljuder äfven i hans bröst den stämman, som endast förnedrande passioner kunna helt och hållet nedtysta, den, som med skaldens ord vemodigt manar: »auch ich war in Arkadien geboren.» Den kommer den tidpunkt i mannens lif, då det ordet »ett hem» sätter hvarje hjertats fiber i dallring och pressar ovana tårar i hans öga, och då han såsom den saligaste lifvets stund tänker sig den, på hvilken han rörd skall knäfalla vid det egna hemmets tröskel, ödmjukt prisande Gud, som förunnat honom att der inträda. Ett hem i lifvet, ett fridfullt hem – det finnes i dessa ord en klang, den ljuvaste och mest smekande, till hvilken ett menckligt öra kan lyssna; de träffa i hvarje ädelt manligt bröst dess hemligaste djup, väcka den längtan, som äfven öfver det oroligaste, verksammaste lif breder en slöja af vemodig saknad.

Och det höjer åter sinnet från veklig trånad, från fegt begär efter ro och hvila, att förnuftet föreskrifver, hvad känslan oroligt begär. För ynglingens obestämda verksamhetsbegär, för hans svärmande hopp att verkliggöra sin fantasys idealer är äfven hemmets band – ett band. Men mannen, som kämpat bort den vilda ungdomslusten och lärt sig begränsa sina sträfvanden, för att icke gagnlöst förspilla sina krafter, saknar ännu denna begränsning, så länge han icke eger ett hem, der hans lif ordnas, der hans sinne återhemtar behöfligt lugn och frid för mogna råd och planer, der han eger en punkt på jorden, som är hans, hans egen fridlysta, inom hvilken intet fremmande får intränga, der han kan med uppoffrande kärlek löna, hvad kärlek gifver. Ty öfverhufvud är icke det sanna och rätta på jorden betjenadt med en själfvald uppoffring af mencklig lycksalighet; minst då denna sökes inom familjen. Ynglingens uppoffring i detta hänseende är blott ett offer af hans blinda egoistiska begär, en uppfostran för hans eget inre. Men öfverhufvud är familjen lika berättigad som staten, en lika sedlig samhällsform som denna. Det medför derföre sitt straff, om mannen af nyck eller förirring drager sig tillbaka från någondera. Det fordrar visserligen större ansträngning att uppfylla pligten mot båda; men svårigheten frigör icke från förbindelsen. Förr eller sednare skall äfven det mest öfverspända sinne, om det ännu är oförderfvadt, erkänna detta. Och insigten häri renar hos mannen hjertats manande begär efter hemmets frid och lycksalighet.

Der finnes ännu en outtömlig djup grund för detta begär, som gör det till ett sträfvande af evig natur. Endast i strödda fragmenter förmår menniskan utom familjen genom ord och handling åt menniskor meddela, hvad hon ädlast tänker och känner. Men inom densamma är det henne förunnadt att åt ett uppvoxande släkte med kärleksfull omsorg öfverlemna, hvad ädelt och godt i hennes ande lefver, att till detta öfverlåta sitt odödliga väsendes bästa del. Och åtrån dertill och det band, hvarmed denna binder, är väl om något frigörande från egoism och veklig trånad blott till egen lycksalighet.